

COMUNISME I SINDICALISME

Lev Trotski

1929

Versió catalana feta per Alejo Martínez des de:

http://www.ceip.org.ar/160307/index.php?option=com_content&task=category§ionid=46&id=177&Itemid=114

El problema dels sindicats és un dels més importants per al moviment obrer i per tant també per a l'Oposició. Si aquesta no té una posició clara sobre els sindicats no podrà guanyar una influència real sobre la classe obrera. Per això vull plantejar ací, per a la discussió, algunes consideracions sobre la qüestió sindical.

1.- El Partit Comunista és la ferramenta fonamental per a l'acció revolucionària del proletariat, l'organització de combat de la seua avantguarda que s'ha d'erigir en direcció de la classe obrera en tots els àmbits de la seua lluita, sense excepció, i per tant també al camp sindical.

2.- Els que, en principi, contraposen autonomia sindical a direcció del Partit Comunista estan contraposant (ho vullguen o no) el sector proletari més endarrerit amb l'avantguarda de la classe obrera, la lluita per les conquestes immediates amb la lluita pel complet alliberament dels treballadors, el reformisme amb el comunisme, l'oportunisme amb el marxisme revolucionari.

3.- El sindicalisme francès de preguerra, en l'època del seu sorgiment i expansió, en lluitar per la seua autonomia sindical lluitava en realitat per la seua independència del govern burgès i els seus partits, entre ells el socialisme reformista-parlamentari. Aquesta fou una lluita contra l'oportunisme menada de manera revolucionària.

En aquest sentit, el sindicalisme revolucionari no en féu un fetitxe de l'autonomia de les organitzacions de masses. Comprenqué i elogià, per contra, el paper dirigent de la minoria revolucionària en relació a les organitzacions de masses, que reflecteixen la classe obrera amb totes les seues contradiccions, el seu endarreriment i les seues febleses.

4.- La teoria de la minoria activa era essencialment una teoria incompleta del partit proletari. En tota la seua pràctica, el sindicalisme revolucionari era un embrió de partit revolucionari, en oposició a l'oportunisme; és a dir, era un notable precursor del comunisme revolucionari.

5.- La feblesa de l'anarco-sindicalisme, fins i tot en el seu període clàssic, era la manca d'una base teòrica correcta el que resultava en una comprensió errònia de la naturalesa de l'estat i del seu paper en la lluita de classes, així com en una concepció incompleta, no del tot desenvolupada i per tant equivocada del paper de la minoria revolucionària, és a dir, del partit. D'ací els seus errors tàctics, com el fetitxisme envers la vaga general, el desconeixement de la relació entre la insurrecció i la presa del poder, etcètera.

6.- Després de la guerra, el sindicalisme francès trobà en el comunisme la seua refutació, i també el seu desenvolupament i la seua realització plena. Intentar reviure ara el sindicalisme revolucionari seria tractar de fer retrocedir la història.

Semblant intent només pot resultar reaccionari per al moviment obrer.

7.- Els epígons del sindicalisme transformen (en les paraules) la independència de les organitzacions sindicals de la burgesia i dels socialistes reformistes en independència en general, en independència absoluta de tots els partits, incloent-hi el comunista.

Si en el seu moment d'expansió el sindicalisme es considerava a si mateix una avantguarda i lluitava per l'hegemonia de la minoria d'avantguarda sobre les masses endarrerides, els epígons del sindicalisme lluiten ara contra idèntiques intencions de l'avantguarda comunista, intentant, encara que sense èxit, basar-se en com de poc desenvolupats estan i quants prejudicis tenen els sectors més endarrerits de la classe obrera.

8.- La independència de la influència de la burgesia no pot ésser un estat passiu. Només s'expressa mitjançant actes polítics, o siga mitjançant la lluita contra la burgesia. Aquesta lluita s'ha d'inspirar en un programa clar, que requereix una organització i tàctiques per a la seua aplicació. La unió del programa, l'organització i les tàctiques formen el partit. En aquest sentit, la vertadera independència del proletariat del govern burgès no pot concretar-se a menys que porte a terme la seua lluita menat per un partit revolucionari i no per un partit oportunista.

9.- Els epígons del sindicalisme voldrien fer-nos creure que els sindicats són suficients per si mateixos. Açò teòricament no vol dir res, però en la pràctica significa la dissolució de l'avantguarda revolucionària en la rereguarda de les masses, o siga als sindicats.

Com més àmplies són les masses que aglutinen els sindicats, aquests compleixen millor la seua missió. Un partit proletari, per contra, adquireix prestigi només si és ideològicament homogeni, i està lligat per la unitat d'acció i

d'organització. Pretendre que els sindicats són autosuficients perquè el proletariat ja ha assolit la seua "majoria" d'edat és senzillament adular el proletariat. És dir-li que és allò que no és ni podrà ser sota el capitalisme, i mantenir en l'endarreriment i la ignorància enormes masses d'obers, permetent només a l'avantguarda la possibilitat de superar les dificultats i arribar a una clara comprensió de les tasques del conjunt de la seua classe.

10.- L'autonomia real, pràctica i no metafísica, de l'organització sindical, no es veu pertorbada ni disminuïda gens ni mica per l'intent del Partit Comunista per influir sobre ella. Tot militant del sindicat té dret a votar com li sembla i a elegir qui ell considere millor. Els comunistes, igual que els altres, gaudeixen d'aquest dret.

Que els comunistes guanyen la majoria en els òrgans directius està totalment d'acord amb el principi d'autonomia, o siga d'autoadministració, dels sindicats. D'altra banda cap estatut sindical pot impedir o prohibir al partit que elegisca com a militant del seu Comitè Central el secretari de la Confederació del Treball, ja que ací entrem enterament en el domini de l'autonomia partidària.

11.- Per descomptat que els comunistes se sotmeten als sindicats, sense importar quin lloc ocupen, a la disciplina partidària. Açò no exclou sinó que pressuposa la seua submissió a la disciplina sindical. Amb d'altres paraules: el partit no els imposa cap línia de conducta que contradiga la predisposició ni les opinions de la majoria dels militants dels sindicats. En casos enterament excepcionals, quan el partit considera impossible l'acatament per part dels seus militants d'alguna decisió reaccionària del sindicat, assenyala obertament als seus militants les conseqüències que açò ocasiona: separació dels càrrecs, expulsions i la resta.

En aquestes qüestions, amb fórmules jurídiques (i l'autonomia és una fórmula purament jurídica) no va hom enlloc.

S'ha de plantejar allò que és essencial en el problema, i l'essencial és la política sindical. A una política incorrecta ho li ha d'oposar una política correcta.

12.- El caràcter de la influència del partit, les seues formes i els seus mètodes poden diferir profundament, d'acord amb les condicions generals d'un país determinat o al seu nivell de desenvolupament.

Als països capitalistes, on el Partit Comunista no té cap mitjà de coerció, és obvi que només poden exercir un lideratge a través dels comunistes que siguen militants o alliberats dels sindicats.

El nombre de comunistes que ocupen càrrecs de direcció als sindicats només és un mitjà més per a mesurar la influència del partit. El paràmetre més important és el percentatge de comunistes en relació al total de sindicats. Però el criteri principal és la influència general del partit sobre la classe obrera, que es mesura per la circulació de la premsa comunista, la concurrència a actes del partit, el nombre de vots obtinguts en les eleccions i, el que és especialment important, el nombre d'obrers i obreres que responen activament a les crides del partit a la lluita.

13.- Clar està que la influència general del Partit Comunista creixerà, fins i tot als sindicats, com més revolucionària siga la situació.

Aquestes condicions permeten una apreciació del grau i la forma de la vertadera autonomia, real i no metafísica, dels sindicats. En els temps de "pau", quan les formes més militants d'acció sindical consisteixen en vagues econòmiques aïllades, el paper directe del partit en l'acció sindical passa a segon pla. Per regla general, el partit no pren una decisió sobre cada vaga aïllada. Ajuda el sindicat a decidir si és oportuna, a través de la seua informació econòmica, política i els seus consells. Col·labora en la vaga mitjançant l'agitació, etcètera. Però en la vaga el primer lloc per descomptat correspon al sindicat.

La situació canvia radicalment quan la mobilització adquireix la forma d'una vaga general o fins i tot en una lluita directa pel poder. Sota aqueixes condicions el paper de direcció del partit és directe i immediat. Els sindicats (naturalment els que no es passen a l'altra banda de la barricada) es converteixen en aparells organitzatius del partit que apareix, davant tota la classe, com el líder de la revolució i assumeix tota la responsabilitat. Entre la vaga econòmica parcial i la insurrecció revolucionària, hi ha tota una gamma de possibles relacions entre el partit i els sindicats, diversos graus d'influència directa i immediata, etcètera.

Siguen quines siguen, però, les condicions, el partit tracta de guanyar influència i per a això compta amb l'autonomia dels sindicats, que (sobra dir-ho) no estan "sotmesos" a ell organitzativament.

14.- Els fets demostren que no existeixen arreu sindicats políticament "independents". Mai els hi hagué i l'experiència i la teoria ens diuen que mai els hi haurà. En els Estats Units els aparells sindicals estan directament vinculats a la plana major de la indústria i als partits burgesos. En Anglaterra, abans recolzaven en general els liberals, ara formen la base material del Partit Laborista. En Alemanya, marxen sota la bandera de la socialdemocràcia. En la República Soviètica la seua direcció correspon als bolxevic, en França una de les organitzacions sindicals segueix els socialistes i una altra els comunistes. A

Finlàndia es dividiren recentment, uns giraren vers la socialdemocràcia i altres cap al comunisme. Així ocorre per tot arreu.

Els teòrics de la “independència” del moviment sindical fins ara no s’han molestat en preguntar-se: per què la seua reivindicació no es fa realitat en cap banda sinó que, per contra, la dependència dels sindicats envers un partit es fa sense excepció cada vegada més evident per tot arreu? Açò està directament vinculat amb les característiques de l’època imperialista, que posa al nu totes les relacions de classe i que fins i tot dins del proletariat accentua les contradiccions entre la seua aristocràcia i els sectors més explotats.

15.- L’expressió més acabada d’aquest sindicalisme fora d’època és l’anomenada Lliga Sindicalista (Flirt Syndicaliste). Per les seues característiques, apareix com una organització política que tracta de subordinar el moviment sindical a la seua influència.

Concretament, recluta els seus militants segons el mètode dels grups polítics i no el dels sindicats. Té una plataforma, ja que no un programa, i la defensa en les seues publicacions.

Té la seua pròpia disciplina interna dins del moviment sindical.

Als congressos de les confederacions els seus partidaris actuen com a fracció política, el mateix que els comunistes. En poques paraules: la tendència de la Lliga Sindicalista es redueix a la lluita per alliberar ambdues confederacions de la direcció de socialistes i comunistes i unir-les sota la direcció del grup de Monatte.

La Lliga no actua obertament en nom del dret de la minoria més avançada a lluitar per a estendre la seua influència sobre les masses endarrerides i de la necessitat que açò ocorrega. Es presenta sota la disfressa d’allò que anomena la “independència” sindical. En aquest sentit s’apropa al Partit Socialista, que també exerceix el seu lideratge ocultant-se darrere de la frase “independència del moviment sindical”. En canvi el Partit Comunista diu obertament a la classe obrera: heus aquí el meu programa, les meues tàctiques i la meua política, i el propose als sindicats.

El proletariat no ha de creure res a cegues. Ha de jutjar cada partit i cada organització pel seu treball. Els obrers han de desconfiar doblement dels aspirants a dirigents que actuen d’incògnit, prenent fer-los creure que no necessiten cap direcció.

16.- No s'ha de negar el dret d'un partit polític a lluitar per a guanyar influència als sindicats, però cal fer-se una pregunta: en nom de quin programa i de què tàctica lluita aqueixa organització? En aquest sentit la Lliga Sindicalista no ofereix les garanties necessàries. El seu programa és extremadament amorf, el mateix ocorre amb les seues tàctiques.

En les seues avaluacions actua per reacció davant els fets.

Mentre accepta la revolució proletària i fins i tot la dictadura del proletariat, ignora el partit i lluita contra la influència comunista, sense la qual la revolució proletària serà sempre una frase buida.

17.- La ideologia de la independència sindical no té res en comú amb les idees i sentiments del proletariat com a classe. Si el partit, mitjançant la seua direcció, és capaç de garantir una política correcta, clara i ferma als sindicats, a cap obrer se li ocurrirà rebel·lar-se contra la direcció del partit. Ho prova l'experiència històrica dels bolxevics.

Açò s'aplica també a França, on els comunistes obtingueren 1.200.000 vots en les eleccions mentre que la Confédération General Du Travail Unitaire (organització central dels sindicats rojos) no reuneix més que la tercera o la quarta part d'aqueixa xifra. Clar està que, siguen quines siguen les condicions, la consigna abstracta d'independència mai sorgirà de les masses. La burocràcia sindical és una altra cosa. No sols té reguard professional de la burocràcia partidària, sinó que tendeix a independitzar-se també del control de l'avantguarda del proletariat. La consigna d'independència és, per les seues mateixes bases, una consigna burocràtica i no de classe.

18.- Sota el fetitxe de la "independència", la Lliga Sindicalista converteix en fetitxe també la unitat sindical. No cal dir que mantenir la unitat de les organitzacions sindicals té enormes avantatges, tant des del punt de vista de les tasques diàries del proletariat com des del de la lluita del Partit Comunista per estendre la seua influència sobre les masses. Però la realitat ens mostra que a partir dels primers èxits de l'ala revolucionària als sindicats els oportunistes s'han endinsat deliberadament per senda de la ruptura. Amen més les relacions pacífiques amb la burgesia que la unitat del proletariat. Aquesta és l'única conclusió que hom pot extraure-hi de l'experiència de postguerra.

De totes maneres, als comunistes ens interessa demostrar-los als obrers que la responsabilitat per la ruptura dels sindicats recau enterament sobre la socialdemocràcia. Però no s'hi desprèn que la fórmula vàcua de la unitat siga més important per a nosaltres que les tasques revolucionàries de la classe obrera.

19.- Han passat vuit anys des de la ruptura sindical a França. Durant aquest temps ambdues organitzacions s'han lligat definitivament a partits polítics mortalment hostils. Sota semblants condicions seria alimentar vanes esperances pretendre unificar el moviment sindical mitjançant una simple crida a la unitat. Declarar que sense la unificació prèvia de les dues organitzacions no sols no és possible la revolució, sinó tampoc una seriosa lluita de classes, significa fer dependre el futur de la revolució de la corrupta camarilla sindical dels reformistes.

En realitat el futur de la revolució no depèn de la fusió dels dos aparells sindicals sinó de la unificació de la majoria de la classe obrera al voltant de consignes i mètodes de lluita revolucionaris.

Actualment la unificació de la classe obrera només és possible mitjançant la lluita contra els col·laboracionistes de classe (coalicionistes), que es troben no sols en els partits polítics sinó també als sindicats.

20.- El vertader camí vers la unitat revolucionària passa pel desenvolupament, perfeccionament, creixement i consolidació de la revolucionària CGTU i per l'afebliment de la reformista CGT.

No s'exclou sinó que, per contra, és molt probable, que en el moment de la revolució el proletariat francès entre a la lluita amb dues confederacions: una que organitzi les masses i una altra l'aristocràcia obrera i la burocràcia.

21.- La nova oposició sindical no vol caminar, òbviament, el camí del sindicalisme. Al mateix temps trenca amb el partit (no amb determinada direcció sinó amb el partit en general).

Això significa senzillament que es desarma a si mateixa i cau en les posicions del gremialisme o del sindicalisme.

22.- L'oposició sindical té diferents variants. Però es caracteritza per alguns trets comuns que no l'apropen a l'Oposició d'Esquerra sinó que, per contra, l'allunyen i l'oposen a ella. No lluita contra els actes arbitraris i els mètodes incorrectes de la direcció comunista sinó contra la influència comunista a la classe obrera. No lluita contra la caracterització ultraesquerrana de la situació i de la seua evolució sinó que actua en realitat contra les perspectives revolucionàries en general.

L'oposició sindical no lluita contra els mètodes caricaturescos de l'antimilitarisme sinó que planteja una orientació pacifista.

Amb d'altres paraules, l'oposició sindical està, palesament, evolucionant en un sentit reformista.

23.- És totalment incorrecte afirmar que (contràriament a allò que ha succeït en Alemanya, Txecoslovàquia i d'altres països) no s'ha constituït en els últims anys en França una ala dreta al camp revolucionari. El que passa és que l'Oposició de Dreta francesa, renegant de la política revolucionària del comunisme, ha assumit, d'acord amb les tradicions del moviment obrer francès, un caràcter sindicalista, ocultant així la seua fisonomia política. En el fons la majoria de l'oposició sindical representa l'ala dreta, el mateix que el grup de Brandler a Alemanya, els sindicalistes txecs que després de la ruptura adoptaren una posició clarament reformista, etcètera.

24.- Podria hom objectar que totes les consideracions precedents serien correctes únicament amb la condició que el Partit Comunista tingués una política correcta. Aquesta objecció no té base. El problema de la relació entre el partit, que representa el proletariat com hauria d'ésser, i els sindicats, que el representen tal qual és, és el més fonamental del marxisme revolucionari. Seria un vertader suïcidi refusar l'única resposta de principis possible a aquesta qüestió només perquè el Partit Comunista, sota influències objectives i subjectives de les que hem parlat més d'una vegada, estiga portant a terme una política incorrecta als sindicats, així com en altres camps. A una política incorrecta hom li oposa una política correcta. Amb aquest objecte, l'Oposició d'Esquerra s'ha constituït en fracció. Si es considera que tot el Partit Comunista Francès està en una situació irremeiable o sense esperances de recuperar-se (cosa que nosaltres no creiem) ho ha d'oposar-li un altre partit. Però açò no canvia ni en un mil·límetre la qüestió de la relació entre el partit i la classe.

L'Oposició d'Esquerra opina que és impossible influir en el moviment sindical, ajudar-lo a trobar una orientació correcta, imbuir-lo de consignes adequades si no és a través del Partit Comunista (o de moment d'una fracció) que és, a més dels seus altres atributs, el principal laboratori ideològic de la classe obrera.

25.- Ben entès, la tasca del Partit Comunista no consisteix només en guanyar influència als sindicats tal com són, sinó en guanyar a través dels sindicats influència en la majoria de la classe obrera. Açò és possible només si els mètodes que empra el partit als sindicats corresponen a la naturalesa i les tasques d'aquests. La lluita del Partit Comunista per guanyar influència als sindicats es posa a prova en el fet que aquests prosperen o no, en si augmenta el nombre dels seus militants, com també en les seues relacions amb les masses. Si el partit paga la seua influència als sindicats al preu de limitar el seu abast o de fraccionar-los (convertint-los en auxiliars del partit per a fins momentanis o

impedint-los esdevenir autèntiques organitzacions de masses), les relacions entre el partit i la classe marxen malament. No cal que tractem ací les causes de semblant situació. Ho hem fet més d'una vegada i ho fem tots els dies. La inconstància de la política comunista oficial reflecteix la seua tendència aventurera a esdevenir amos de la classe obrera en el menor temps possible, mitjançant malabarismes, maquinacions, una agitació superficial, etcètera.

No obstant això, el mode de sortir d'aquesta situació no és contraposar els sindicats al partit (o a la fracció) sinó lluitar implacablement per canviar tota la política del partit, fins i tot la sindical.

26.- L'Oposició d'Esquerra ha de connectar indissolublement els problemes del moviment sindical amb els de la lluita política del proletariat. Ha d'oferir una anàlisi concreta del nivell actual de desenvolupament del moviment obrer francès. Ha de fer una avaluació, tant quantitativa com qualitativa, del moviment vaguístic actual i de les seues perspectives en relació a les perspectives del desenvolupament econòmic francès. Sobra dir que està completament descartada la possibilitat d'una estabilització i una pau capitalista que duren dècades. Açò es deu a una caracterització de la nostra època com a revolucionària. Sorgeix de la necessitat d'una preparació oportuna del proletariat d'avantguarda davant els canvis abruptes que són no sols probable sinó inevitables. Com més ferma i implacable siga la seua acció contra les fanfarronades pretesament revolucionàries de la burocràcia centrista, contra la histèria política que no té en compte les condicions objectives, que confon avui i ahir o demà, més ferma i decididament s'ha d'oposar a la dreta que pren les seues crítiques i s'oculta darrere d'elles per a infiltrar-se en el marxisme revolucionari.

27.- Una altra definició nova dels límits? Noves polèmiques? Noves ruptures? Així es lamentaran les ànimes bones però cansades que voldrien transformar l'Oposició en un tranquil retir on hom puga descansar en pau de les grans tasques, preservant intacte el nom de "revolucionari d'esquerra". No!, els diem a aquests esperits cansats; no seguim el mateix rumb. La veritat mai ha sigut la suma de petits errors. Una organització revolucionària no pot mai compondre's de petits grups conservadors, que la primera cosa que cerquen és diferenciar-se uns d'altres. Hi ha èpoques en què la tendència revolucionària es veu reduïda a una petita minoria dins del moviment obrer. Però allò que aqueixes èpoques exigeixen no és fer arranaments entre petits grups, tapant-se mútuament els pecats, sinó, per contra, una lluita doblement implacable per una perspectiva correcta i una educació dels quadres en l'esperit de l'autèntic marxisme. Només així és possible la victòria.

28.- Quant a l'autor d'aquestes línies, ha d'admetre que la idea que tenia sobre el grup de Monatte quan fou deportat de la Unió Soviètica resultà ser massa optimista i per tant falsa. Durant molts anys no tingué l'oportunitat de seguir l'acció d'aquest grup. Jutjà per vells records.

Les divergències no sols resultaren ser més profundes sinó també més agudes del que havia suposat. Els successos dels últims temps han provat sense cap dubte que l'Oposició comunista de França no podrà avançar sense una clara i precisa definició ideològica de la línia del sindicalisme. Les tesis proposades són un primer pas cap aqueixa definició, que és el preludi d'una lluita reeixida contra el xarlatanisme revolucionari i contra l'essència oportunista de Cachin, Monmouseau i companyia.

14 d'octubre de 1929